

หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านงานพัฒนา ชุดที่ 25

โครงการบ้านมั่นคง

ชุมชน บ้านมั่นคงพัฒนา ร้อยเอ็ด

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนมั่นคงพัฒนาร้อยเอ็ด

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ : 974-92561-5-8

พิมพ์ครั้งแรก : ตุลาคม 2547

จำนวนพิมพ์ : 2000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย : **หน่วยประชาสัมพันธ์**

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2044/28-33 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทร. 0-2718-0911 โทรสาร 0-2718-0937

Webpage : www.codi.or.th E-mail : codi@codi.or.th

หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านงานพัฒนา ชุดที่ 25

โครงการบ้านมั่นคง

ชุมชน

มั่นคงพัฒนา ร้อยเอ็ด

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ชุมชนมั่นคงพัฒนา

ความเป็นมา

ความเป็นมา

เมืองร้อยเอ็ดเดิมชื่อ “สาเกตนคร” เป็นเมืองที่เจริญมาตั้งแต่อดีต มีการสร้างกำแพงเมือง และขุดคลองโดยรอบเพื่อป้องกันข้าศึก ปัจจุบันยังคงปรากฏร่องรอยกำแพงให้เห็นเป็นบางส่วน ในขณะที่คูเมืองยังคงสภาพอยู่เป็นส่วนใหญ่

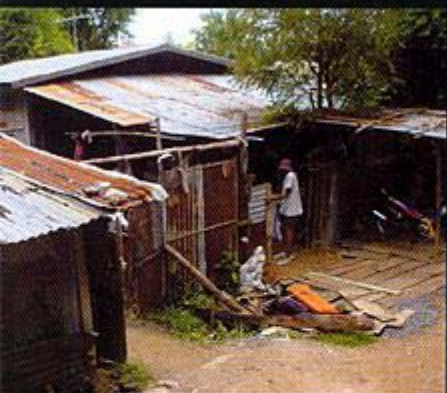
ประมาณ 20 - 30 ปีที่ผ่านมา ความเจริญของเมืองทำให้ประชาชนเข้าไปอาศัยอยู่บริเวณกำแพงเมือง จนกลายเป็นชุมชนแออัด ซึ่งต่อมาในปี 2536 ได้มีความพยายามย้ายชุมชนออกไปอยู่ในที่แห่งใหม่แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน จนกระทั่งปี 2537 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนคูเมืองและกำแพงเมือง ซึ่งมีเนื้อที่รวมทั้งหมด 895 ไร่ เป็นโบราณสถาน (เดิมเป็นที่ราชพัสดุ) เพื่อทำการบูรณะคูเมือง และกำแพงเมืองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีแผนการย้ายชุมชนจำนวน 250 ครอบครัว ออกจากพื้นที่

สภาพการอยู่อาศัย

และความเป็นอยู่ของชาวชุมชน

บริเวณกำแพงเมือง

ชาวชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณกำแพงเมืองมื่ออยู่ประมาณ 250 ครอบครั้ว แบ่งเป็น 4 ชุมชน คือชุมชนพิพิธภัณฑ์จำนวน 49 หลังคาเรือน ชุมชนแตงกวา 17 หลังคาเรือน ชุมชนวัดบูรพาภิราม 60 หลังคาเรือน และชุมชนสระแก้วจำนวน 28 หลังคาเรือน รวม 154 หลังคาเรือน 250 ครอบครั้ว โดยทั่วไปเรียกทั้ง 4 ชุมชนนี้ว่า “ชุมชนคูคลองเมือง”

ชาวชุมชนคูคลองเมืองสร้างบ้านอยู่อย่างแออัดสภาพทรุดโทรม ขาดระบบสาธารณูปโภคส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ติบสามล้อ กรรมกร มีรายได้ไม่แน่นอน ประมาณ 5,000 - 10,000 บาท ต่อเดือนต่อครอบครั้ว

นาง
พัฒนา
ที่อยู่อาศัย

ชุมชนมั่นคงพัฒนา

รัฐมีการวางแผนย้ายชาวชุมชนออกจากบริเวณคูคลองและ
กำแพงเมือง โดยจัดหาพื้นที่รองรับบริเวณโรงต้มสุร่าเก่า (บ้าน
หนองหญ้าม้า) ซึ่งห่างออกไปประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นที่ดิน
ของราชพัสดุมีเนื้อที่ 23 ไร่เศษ โดยจัดเป็น 250 แปลงๆ ละ 21
ตารางวา ส่วนที่เหลือจัดเป็นพื้นที่ส่วนกลางเช่น สนามเด็กเล่น
สวนสาธารณะ บ่อกำจัดน้ำเสีย โดยการเคหะแห่งชาติ ดำเนิน
การเรื่องระบบสาธารณูปโภคทั้งโครงการ

ชาวชุมชนเห็นว่าการจัดการที่อยู่อาศัยใหม่ทำให้เกิด
ความมั่นคงในที่อยู่อาศัยจึงได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการ
ตั้งแต่ต้น มีแกนนำชุมชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการในการสำรวจ
ข้อมูลการจัดหาที่ดิน ทำให้เกิดการยอมรับของชาวชุมชนชาวคู
คลองเมือง

🏠 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยชุมชนมั่นคงพัฒนา/คูคลองเมือง

การออมทรัพย์

เพื่อที่อยู่อาศัย

เดิมชาวชุมชนคูคลองเมืองได้มีการออมทรัพย์อยู่แล้ว โดยฝากไว้กับ “สหกรณ์เครดิตยูเนียนสาเกตนคร” ตั้งแต่ปี 2544 โดยมีผู้ที่มีรายได้น้อยและต้องการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงเป็นสมาชิก 185 คน จนกระทั่งปัจจุบัน (พ.ศ. 2547) เมื่อเข้าสู่โครงการบ้านมั่นคง จึงได้มีการแยกกลุ่มสมาชิก ที่ต้องการย้ายไปอยู่บนที่ดินใหม่ในรอบแรกจำนวน 85 คน ตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ใหม่ ชื่อว่า “กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนมั่นคงพัฒนา” ปัจจุบันมียอดเงินฝาก 182,200 บาท

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนมั่นคงพัฒนา มีการบริหารเป็นกลุ่มย่อยโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามกลุ่มชุมชนเดิม โดยกลุ่มย่อยทำหน้าที่ในการเก็บเงินฝากของสมาชิก ซึ่งมีทั้งการออมรายเดือนและรายวัน โดยมีการจัดทำบัญชีภายในกลุ่ม ก่อนส่งเงินให้กับกลุ่มใหญ่

การออมทรัพย์

เพื่อที่อยู่อาศัย

การบริหารจัดการ

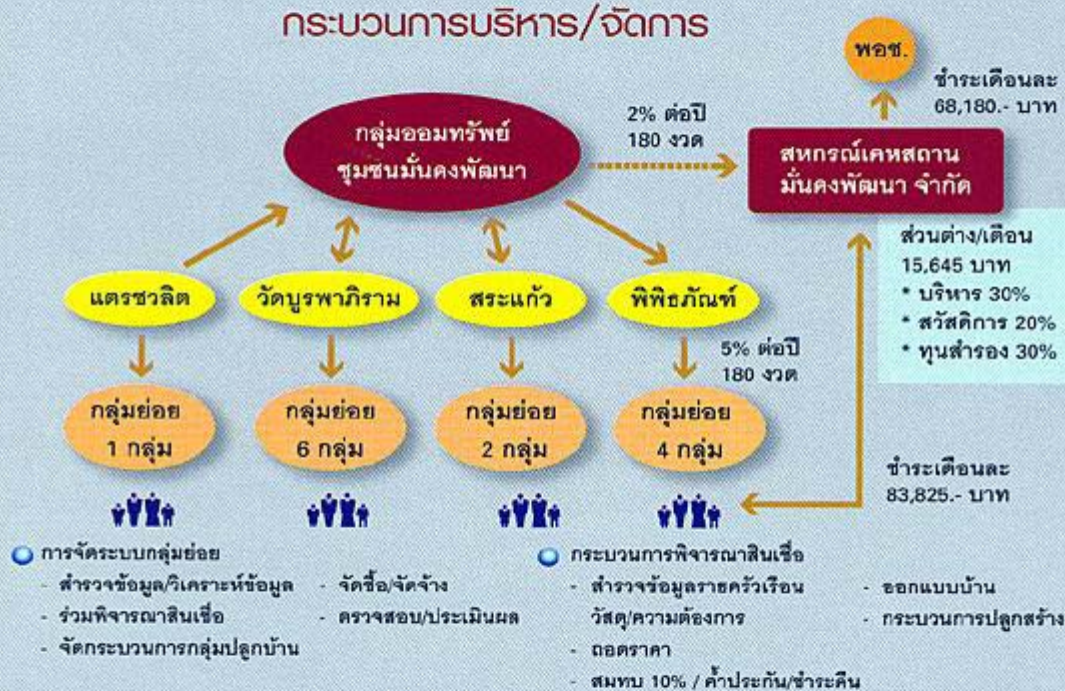
ภายในชุมชน

การบริหารจัดการภายในชุมชน

เพื่อให้เกิดความมั่นคงทั้งในเรื่องที่อยู่อาศัยและการดูแลกันทางสังคม จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างกติการองร่วมกัน มีการรวมกลุ่มเพื่อทำงานด้านสวัสดิการอาชีพ อีกทั้งมีการจัดระบบกลุ่มย่อย ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังกล่าว ซึ่งแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างครบวงจรตั้งแต่การอบรมทรีปป์ การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลสมาชิก การร่วมกันพิจารณาสินเชื่อ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ การจัดระบบปลูกบ้าน การติดตามและประเมินผล รวมถึงมีระบบการบริหารการเงิน การชำระคืนระหว่างสมาชิก , สหกรณ์ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนโดยสหกรณ์ปล่อยให้สมาชิกกู้ร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งส่วนต่างดอกเบี้ยนั้น สหกรณ์แบ่งเป็นค่าบริการ 30% จัดเป็นสวัสดิการแก่สมาชิก 20% เป็นทุนสำรอง 30% และเป็นเงินปันผล 20%

กระบวนการบริหาร/จัดการ

การสร้าง

บ้านมั่นคง

ของชาวชุมชน

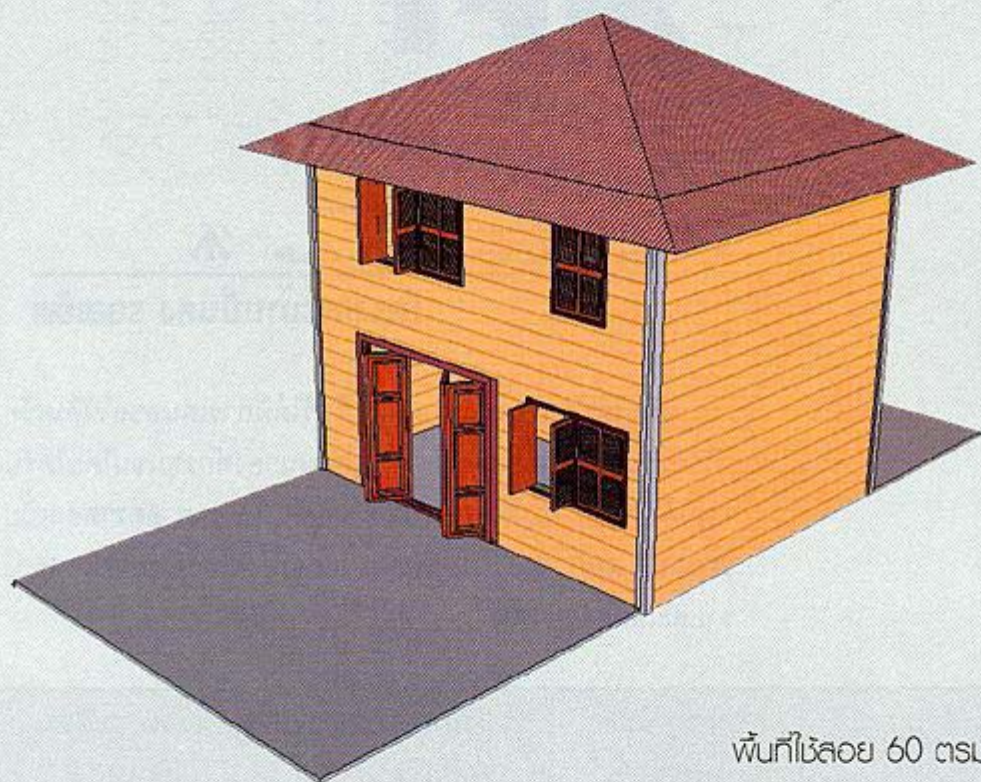

นอกจากมีการเตรียมการในเรื่องของการอนุมัติฯ เพื่อที่อยู่อาศัยแล้ว ชาวชุมชนได้มีกระบวนการออกแบบบ้านร่วมกัน โดยมีสถาปนิก จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) ให้คำปรึกษา ซึ่งในการออกแบบบ้าน จะนำเอาประเด็นการประกอบอาชีพ รายได้ ความสามารถในการผ่อนชำระ และความเหมาะสมของแต่ละครอบครัวมาประกอบ จึงทำให้ได้แบบบ้านที่หลากหลาย 5 แบบคือบ้านชั้นเดียว 2 แบบ บ้านชั้นครึ่ง บ้านสองชั้นและบ้านที่ใช้วัสดุเดิมเนื่องจากมีความยากจนมากๆ จากนั้นก็นำไปสู่การจับจองแปลงที่ดิน โดยส่วนใหญ่จะจองเกาะกลุ่มรวมกันกับผู้ที่มาจากชุมชนเดิม ซึ่งแบบบ้านทั้ง 5 แบบสะท้อนให้เห็นว่าได้มีความพยายามให้ชาวชุมชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ยากจนจริงได้มีบ้านอยู่อาศัยที่มั่นคง รวมทั้งได้มีการสร้างบ้านกลางสำหรับผู้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้อีกด้วย

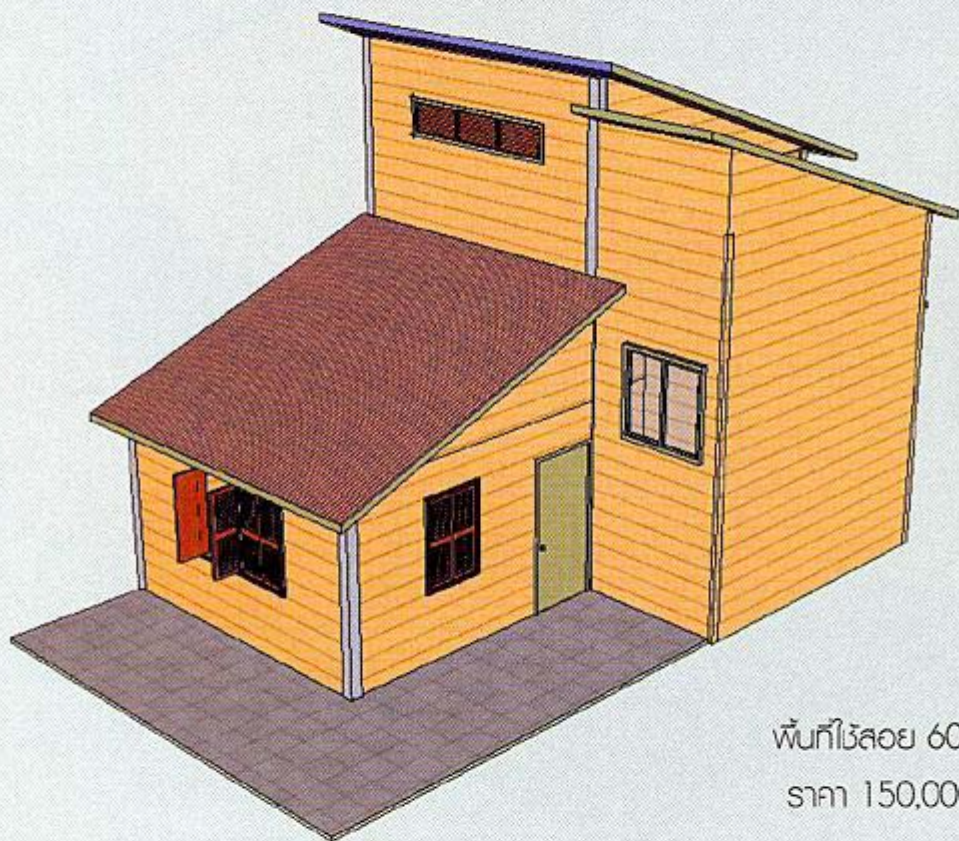
แบบบ้าน

แบบที่ 1 สองชั้น

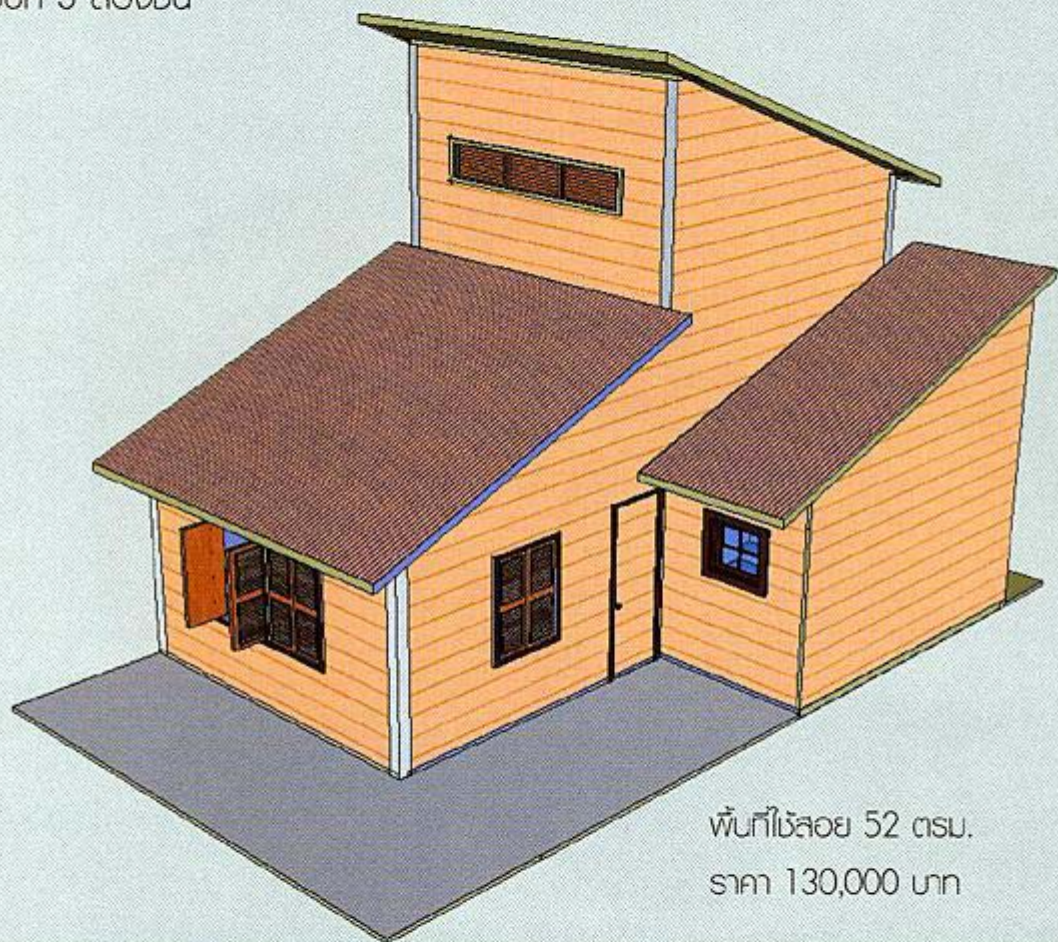
พื้นที่ใช้สอย 60 ตรม.
ราคา 150,000 บาท

แบบที่ 2 สองชั้น

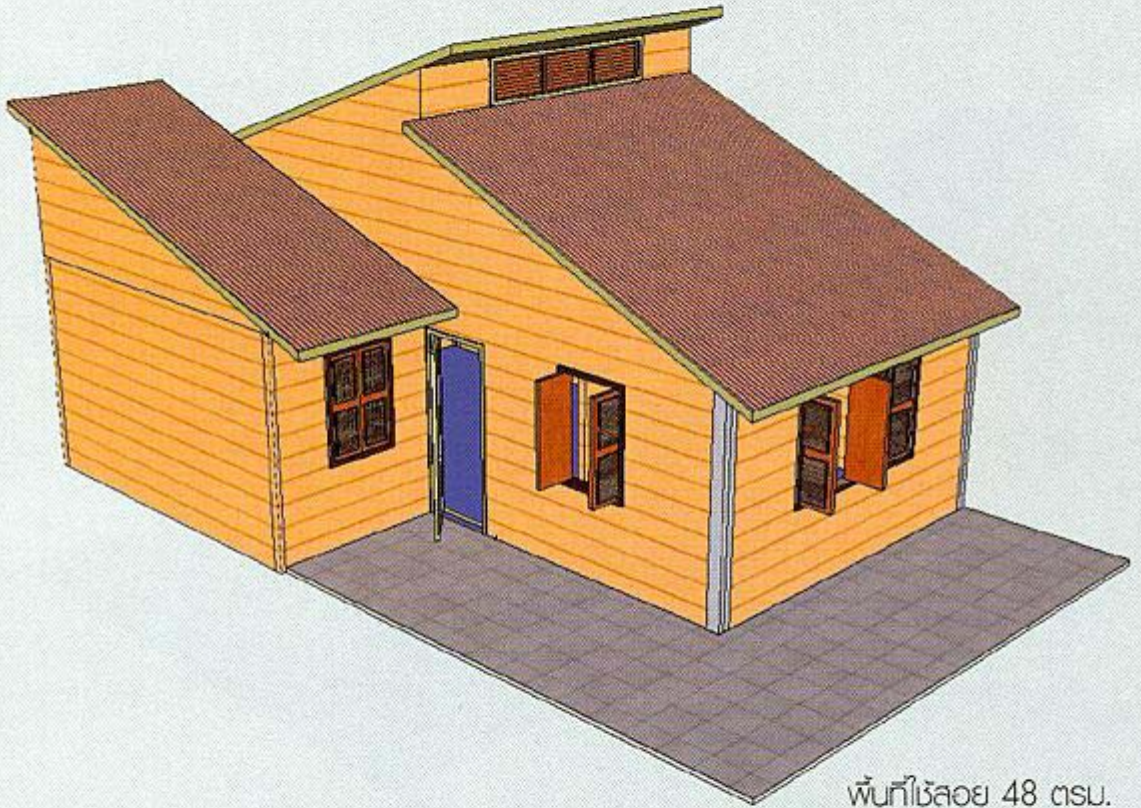
พื้นที่ใช้สอย 60 ตรม.
ราคา 150,000 บาท

แบบที่ 3 สองชั้น

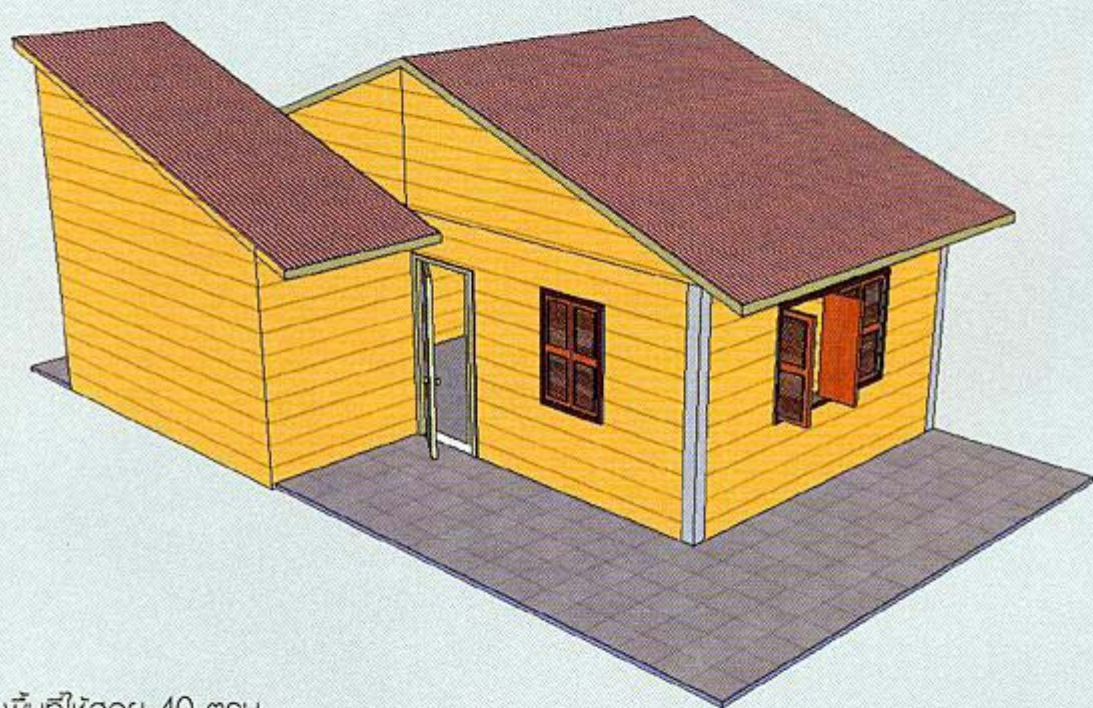
พื้นที่ใช้สอย 52 ตรม.
ราคา 130,000 บาท

แบบที่ 4 ชั้นเดียว

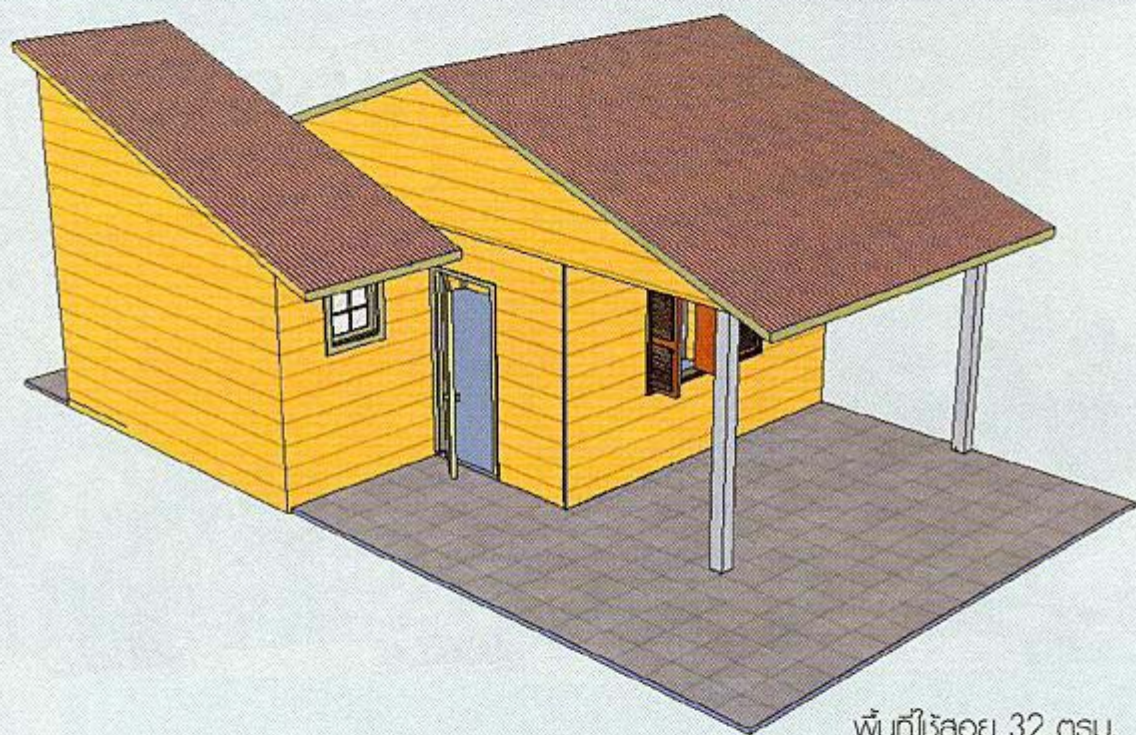
พื้นที่ใช้สอย 48 ตรม.
ราคา 120,000 บาท

แบบที่ 5 ชั้นเดียว

พื้นที่ใช้สอย 40 ตรม.
ราคา 100,000 บาท

แบบบ้านสวัสดิการ

พื้นที่ใช้สอย 32 ตรม.
ราคา 80,000 บาท

เปิด

บ้านมั่นคง คนร้อยเอ็ด

เปิดบ้านมั่นคงคนร้อยเอ็ด

หลังจากที่ได้มีการเตรียมการในด้านต่างๆ แล้ว เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2547 ที่ผ่านมาก็ได้ทำพิธีเปิดชุมชน “มั่นคงพัฒนา” ณ บริเวณที่ตั้งชุมชนบ้านหนองหญ้าม้า ถนนร้อยเอ็ด-อาจสามารถ ซึ่งเป็นโครงการบ้านมั่นคงแห่งแรกในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมี นายอนุรักษ์ จุริมาศ รมว.กระทรวงวัฒนธรรม ได้เป็นประธาน ท่ามกลางชาวชุมชนและภาคีพัฒนาเข้าร่วมงานหลายร้อยคน

ขณะนี้ชาวบ้านมีความพร้อมที่จะย้ายรอบแรกแล้ว 85 หลัง และยังจะช่วยกันสร้างบ้านกลางให้กับคนจน ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ จำนวน 3 หลัง และจะใช้รูปธรรมของ 85 หลัง ขยายไปสู่การสร้างบ้านให้ครบทั้ง 250 หลังต่อไป ซึ่งในขณะนี้ทางเทศบาล ได้ยอมรับให้ชุมชนมั่นคงพัฒนาเป็นชุมชนที่ 17 ของเทศบาล และจะใช้กรณีของชุมชนมั่นคงพัฒนา ขยายไปสู่การพัฒนาตามโครงการบ้านมั่นคงอีก 16 ชุมชน ที่เหลือ

กรณีของ “ชุมชนมั่นคงพัฒนา” มิใช่ร้อยเอ็ดออกมา เพราะต้องการบูรณะโบราณสถานเท่านั้น แต่ต้องการให้คนจนตลอดจนลูกหลานของพวกเขาได้ภูมิใจว่าเขามีบ้านที่ถูกต้อง มีบ้านมั่นคง ไม่ใช่อยู่แบบผู้บุกรุกเหมือนที่ผ่านมา เพราะ “การเข้าสู่บ้านมั่นคง ชาวบ้านจะต้องรวมตัวกัน ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ มีเงินให้พัฒนาอาชีพ ช่วยเหลือคนที่จนกว่า อย่างเช่นการร่วมกันสร้างบ้าน 3 หลัง ให้กับคนจน การช่วยกันดูแลสังคมของตนเอง ในลักษณะต่าง ๆ ฯลฯ ทำให้เกิดชุมชนใหม่ ที่คนมีสัมพันธ์ต่อกันเห็นอกเห็นใจกัน “

สร้างความเข้มแข็งของสังคมจากฐานราก
ด้วยพลังองค์กรชุมชนและประชาสังคม

สร้างความเข้มแข็งของสังคมจากฐานราก

ด้วยพลังองค์กรชุมชนและประชาสังคม

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทร. 0-2718-0911 โทรสาร 0-2718-0937, 0-2716-6001

Homepage : www.codi.or.th E-mail : codi@codi.or.th